

Stjórnarskrá og ESB

- Málþing VG á Háskólatorgi 10. janúar 2009
- Stefán Már Stefánsson, prófessor

Þróun Evrópusambandsins

- Stjórnarskrá ESB, til hvers?
- Sambandsríki? Hvað skortir?
- Valdheimildir ráða miklu

Hugtakið ríki

- Ræðst af þjóðarétti
- Varanleg yferráð yfir landsvæði
- Lýtur stjórn sem það sækir til samfélagsins
- Formlega óháð öðrum ríkjum
- Hver er vilji ríkis?
- Viðurkenning annarra

Engin óyggandi lögfræðileg skýring

Sambandsríki

Sameiginlegt ríkisvald í vissum málum (afsal ríkisvalds)

Sameiginleg stjórnarskrá

Fullveldisréttur (ríkisvald)

- Ekki afmarkaða lögfræðilega þýðingu
- Valdheimildir innan marka ríkja
- Valdheimildir gagnvart öðrum ríkjum
- Meginregla um framsal fullveldisréttar

Stjórnarskrár

- Hafa ekki afmarkaða lögfræðilega merkingu
- Venjulega undirstöðulög ríkja
- Form stjórnarskráa, notkun og þýðing (rétthæð)
- Rót stjórnarskráa

Völd Evrópusambandsins

- Núverandi völd
- Ráðgerð viðbótarvöld:
  1. Sérstök stjórnarskrá.
  2. ESB sérstök lögpersóna.
  3. Sérstök réttindaskrá.
  4. Embætti utanríkisráðherra.
  5. Embætti forseta Evrópska ráðsins.
  6. Ákvarðanir með auknum meirihluta.
  7. Aukin áhrif þjóðþinga og héraðsstjórna

Völd aðildarríkja gagnvart ESB

- Breyting frumréttar aðeins með samþykki allra aðildarríkjanna.
- Breytingarnar í samræmi við stjórnarskrárlegar kröfur þeirra.
- *Meginreglan um framsal valds áfram aðalreglan.*
- Sumar ákvarðanir aðeins með samkomulagi allra aðildarríkjanna
- Úrsögn úr Evrópusambandinu áfram möguleg
- Virðing fyrir ríkjahugtakinu.

Valdmörk ESB/aðildarríki

- Maastricht. Dómur BVG 1993 > forgangsréttur með vissum skilyrðum:
  - Áskilnaður um grundvallarmannréttindi
  - Að löggjafarsamkoma hafi samþykkt viðkomandi lög
  - Að ESB haldi sér innan valdmarka sinna

Valdmörk ESB/aðildarríkja

- Skilyrði um valdmörk:
  - Das BVG, prüft ob Rechtsakte der europäischen Einrichtungen und Organe sich in den Grenzen der ihnen eingeräumten Hoheitsrechte halten oder aus ihnen ausbrechen
  - Hver er þá staðan í dag? (þjóðþingin enn miðstöð lýðræðislegra heimilda)

Lissabonsamningur

Helstu breytingar

- Formið:
- LS er 7. greinar (62 breytingar á samningnum um ESB og 294 á Rs.)
- Samningurinn verður eitt plagg, þ.e. samningurinn um EU og samningurinn um starfrækslu ESB

Lissabonsamningur

Helstu breytingar

- Lýðræði:
- Markmið um tiltekin gildi
- Nálægðarregla
- Evrópuþing fær aukin völd
- Borgarar fá aukin áhrif
- Mannréttindi
- Stjórnarsýsla

Lissabonsamningur

Helstu breytingar

- Skilvirkni:
- Efnissvið sem falla undir aukinn meirihluta
- Ný skilgreining aukins meirihluta frá 2014 (2017)
- Meðlimir sem hafa umboð fyrir meira en 35% af íbúum plús einn hafa stöðvunarvald
- Evrópska ráðið sérstök stofnun
- Rotation í framkvæmdastjórninni frá 2014
- Dómstóllinn fær auknar heimildir

Lissabonsamningur

Helstu breytingar

- ESB út á við:
- Ein stofnun
- Meðferð utanríkis- og öryggismála svipuð
- Afgangur af þriðju stoðinni fer yfir

Hvað hefur breyst?

- Ákvæði um samning um stjórnarskrá
- Ákvæði um sérstakan fána, þjóðsöng og Evrópudag
- Ákvæði um forgang ESB réttar
- Kafli um grunnréttindi

Lokaorð

- Lissabonsamningur markar lok breytingaferils sem hófst með Maastrichtsamningunum
- Lissabonsamningurinn tekur upp sumar þeirra breytingatillagna sem stefnt var að en ekki allar
- Er Evrópusambandið með eða án umræddra breytingatillagna ríki?